

Dr. LENDL ADOLF

közreműködésével szerkeszti RAITSITS EMIL.

KIADJA: BUDAPEST FŐVÁROS ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJE.

Előfizetési ára egy évre 12 K, félévre 6 K. ••••• MEGJELENIK MINDEN HÓ 15-ÉN

Koronásdarvak az állatkertben.

Irtá: *Cerva Frigyes.*

Az Afrika különböző vidékein előforduló Páva- vagy Koronásdarvakat (Balearicinae), amelyekből eddig 4 faj, úgymint *Balearica pavonina* (L), *B. regularis* (Bennet), *B. ceciliae* Mitch. és *B. gibbericeps* Reich. ismeretes, csavarosan hajtott, sugarasan terjeszkedő koronászerű képződmények jellemzik.

A képünkön látható faj (*Balearica gibbericeps* Reich.) amelyről most szólok, 1 méter hosszú, míg szárnyának szélessége 55—60 centiméter. Tarkóján koronája van, mely csavarosan hajtott, feketehegyű, szalmasárga sörtetollakból alakult; homlokán és fejetején fekete bársonyszerű tollazata van; csupasz torkán vörös lebeny; nyaka szürke; háta, válla, farka és kézevezői palafeketék; karevezői vörösbarnák; szárnyfedői fehérek, utolsó nagy karevezői foszlottak és szalmasárgák.

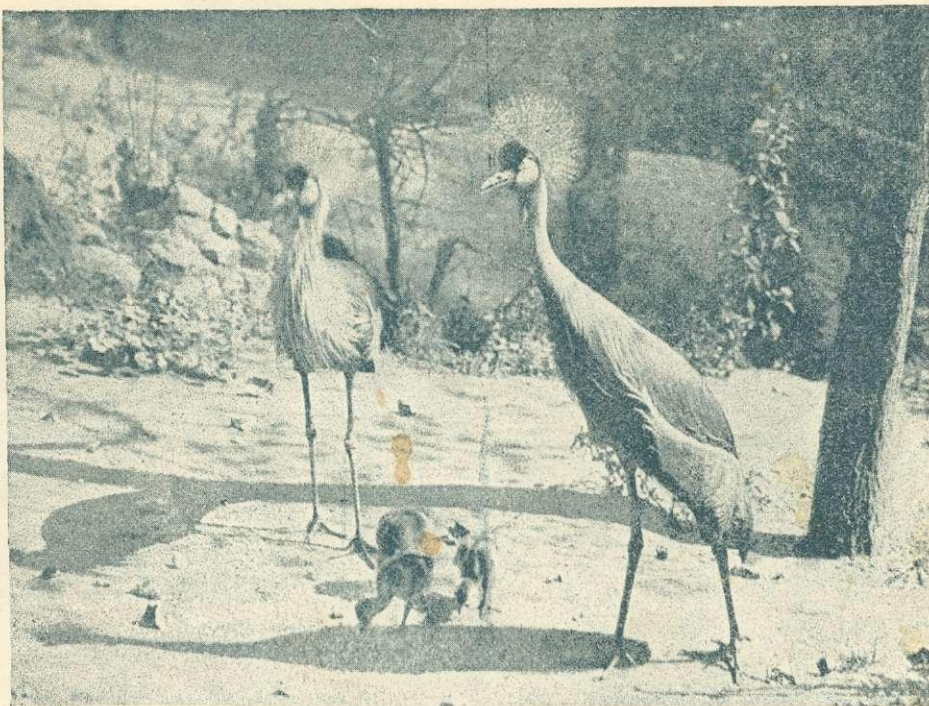
E koronásdaru elterjedési területe Ugalla, Igonda, Ugágó, Tabóra, Kilima-Ndjaro, Sigivari, Massaiseppe és Victoria-Nyansa.

1912-ben Kittenberger Kálmán, egyéb érdekes állaton kívül, Németkeletafrikából 3 koronásdarut is hozott a fővárosi állatkertbe, melyek egyike négy év múltán bélgyulladásban elpusztult. Az életben maradt pár a múlt év nyarán költéshez látott. Már augusztus

volt, mire e madarak a kis tó egyik mesterséges gólyafészken foglalatoskodni kezdtek és különféle magasságú párzási hangjukat, mely majd hollókárográsra, majd a tüzeshasú varangy szavára emlékeztetett, gyakrabban hallatták, miközben elnyújtott, messzehangzó panaszkiáltásokba is törtek ki. Élénkebbek lettek a táncaik is, melyeket mindkét fél megemelt szárnnyal ugrálva és sokféle mozdulattal lejtett, szóval egész viselkedésük komoly szándéokra vallott. Augusztus 10-én végre lerakta a tojó a már kész fészekbe az első tojást, melyet egy napos közökben a második és harmadik követett. Augusztus 13-án már kotláshoz is láttak, miben mindkét fél részt vett. A hím többnyire a déli órákban váltotta fel párját. Érdekes volt nézni, mily óvatossággal ereszkedtek a tojásokra. A lábak összecsukása után előbb a mellükkel ereszkedtek a tojásokra s mikor azokat már csaknem érintették, akkor tolták felső testüket oly módon előre, hogy a tojások hasuk oldala alá kerültek. Valahányszor a kotlásban felváltották egymást, mindig rendeztek valamit a fészken, majd néhány ágat helyre-téve, majd megint kihúzva és máshová helyezve, miközben a tojások rövid időre fedetlenül maradtak. 22-napi kotlás után kibújtak a pihés fiókák, melyek már a második napon elhagyták a fészket és a kis tó részben pázsitos partja körül járkáltak, de még gyakran menekültek a melengető szülői szárnyak alá.

Mielőtt a fiókák további fejlődésére térnék, fontosnak tartom a tojások leírását is, melyek mérete, súlya és egyéb jellege kizárólag a fogságban rakott példányokra vonatkozik. A tojások egyformán halványkékek, csak helyenként fehéres mész vagy krétaszerű bevonattal, mely késsel könnyen lekaparható; ahol ez a bevonat vékonyabb volt vagy lekopott, a pórusok szabad szemmel is jól láthatók. Méreteik: $86 \times 56 \cdot 5 \text{ mm}$. A héjyak súlya 12 gramm.

Mindkét szülő a leggyengédebb szeretettel volt fiai irányában és gyakran megcsodáltuk, mily bátorsággal védelmezték azokat; valahányszor ápolójuk ételt hozott nekik, rárohantak és csőrükkel meg szárnyukkal csapdosva menekülésre kényszerítették. A nagyon mulatságos külsejű, vastaglábú fiókákat eleinte keményrefőtt tojással, hangyabázzal, gilisztákkal és lisztférgekkel tápláltuk s mindezt gyakran szülei csőréről is lecsipkedték; később, négy hét múltán már egy kevés magot is ettek. Bár az évszak nagyon előrehaladt volt, gyorsan növekedtek, barnás pehelytollazatukon már néhány nap múlva sötét árnyalás jelentkezett; tarkójukon pehelydudor támadt, melyből majd a korona alakul és már 3—4 hét múltán az evezőtollak

KORONÁS DARÚ (Balearica gibbericeps Reich.)

tokjai is előtörték; hátuk, válluk és farkuk sötét színt öltött. 40 napos korukban közepes házityúk nagyságot értek el és már annyira megerősödtek, hogy olykor már el is hagyták szüleiket rövid időre, férgeket és rovarokat keresgélve s már ily fiatalon próbálgatták jellemző táncukat. Három hónapos korukban kéz- és karevezőik csaknem teljesen kifejlődtek, szárnyfedőik is csaknem fehérek voltak és testök hossza elérte a 75 centimétert.

Ébredés az erdőn.

Már vonja, egyre összébb vonja
Sátorát a sunyi éjjel.
Megvert alázattal hurcolkodik el,
S nesztelenül, mint a tolvaj, ki érzi,
Hogy tetten érhetik
Minden pillanatban.
Mérőföldeket jeleznek léptei,
Tekintet alig tudja követni,
Szárnya van,
Óriás fekete bársony-szárnya,
Mint egy nagy halálfejű
Pillének.

Bilincsből szabadult rab a rengeteg,
Ki most eszmél, tudatra gerjed.
Nyugtalanul meg-megmozdítja
Tagjait, mérőföldes sörényét;
De rejtőző, bátortalan még
Minden kezdése . . . Vár.

Álmos szemű, südő virágok
Makrancos kedvben tekintenek föl;
Borzas a szirmuk, gyűrött ruhájok,
A gögös tölgyek nagy kényelemmel,
Az illik s nem illik-kei mit sem törődve,
Ásítanak hűs, frissítő álmukra . . .

Az öntelt juharfa,
Ez a hiú, nagykorú leány,
Lomhán nyújtózkodik a patak partján;
Majd belenéz a víz tükrébe,
S mereng a tulajdon bájain.

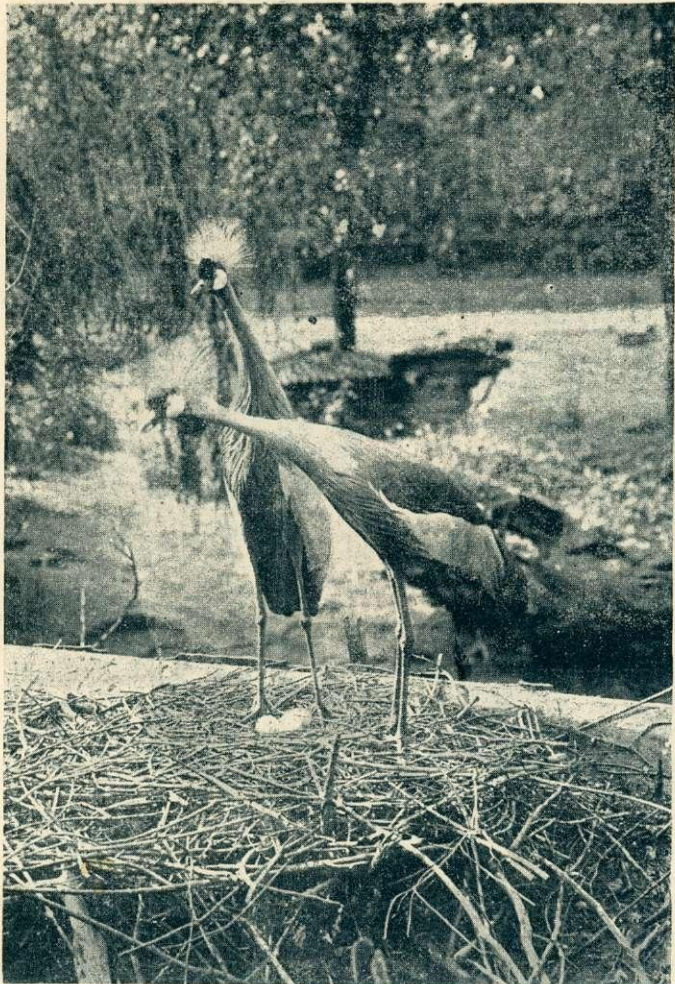
Itt-ott egy-egy kisebb, nagyobb madár
Kiszökken ágyából.
S megrázza lágy tollait. Kefélkedik.
Figyelmes, halkított hangon
A viláért sem szólna még többet:
„Jó reggelt! Jó reggelt!”
S elnémult megint. Vár.

A patak susogva siklik tova,
Mintha puha selyemből volnának
Habzó fehér fodrai.
Halkan perdülő bókók kíséretében
Csókolja meg a ráhajló
Harangvirágok arcát
Kerek tisztásra érve ki,
Ott látja az erdő szeladonját.
Egy deli hímszarvast,
Amint föltartott fejjel,
Kelet felé kémelve . . . vár.
Soha fessebb, királyibb tartást,
Délcegebb fejet,
(Igazi koronás fő!)
Nem faragott ennél szobrász.

Ezalatt pedig
Az örök fény születő helyén,
Keleten:
Terítik már az ég peremére
A biborfényben úszó
Végtelen palástot,
Mely elfödi a barna hegyek ormát.

Nagy örömeben megindul az erdő,
Sürgő-forgó készülődés, zszibongás.
Az élet mintha egy végigfutó,
Hatalmas hullámot vetne . . .
Rá még egy pillanatnyi csend,
Aztán:
Hozsannába tör ki minden madárajk,
Felszökken a patak, csengőbb hangon zúg:
Elbődül a szarvas,
S kitarja százkarú koronáját a fa.

Hogy méltón fogadja
A ráhulló sugarak özönét.
Nevetnek már a kis virágok,
Gyémántot tűznek hajókba, fülökbe,
Mert a rajtok ülő harmatcseppben
Mindenikben ott ragyog
A fő!kelő nap tűz-arca.
Tűz, — tűz, — tűz!
— Kiáltja száz nyelven a felgerjedt élet —
A mámor, szerelem, valóság
Áradó örök tüze, forrása: Nap!
Hozsanna!
HAVAS ISTVÁN

Az állatkerti koronás darvak a fészük mellett.

A koronásdaru fővárosunk állatkertjén kívül az amsterdami állatkertben is költött.

Egy patron, egy nyúl, nyolcszáz tojás!

(Lehetne tragikomédia.)

Írta: Raitsits Emil.

Petrusz Ábris a szivarja füstjébe burkoltan helyezkedett el a zsúfolásig megtelt első osztályú vasúti kocsiban, bársonytól fosztott, de papírszöveggel borított és a viszonyokhoz mérten kényelmes ülésen. Ugyan innen ki nem zavarnak, gondolhatta magában, míg B-re nem fut be a szuszogó gőzös. Feje fölött hátizsák és a kopott bőrtok fegyvert rejteget magában. A kisebb podgyász-kosárban egyéb apró vadászholmik között a legméltóságosabban terpeszkedik a bőrburkolatú vadászkulacs. Ezután nyúlt, amint a gőzös a pályaudvarról megindult. Lecsavarta a kulacs nyikorgó nyakát és megkínálta elsőbbséget tőzsomszédját. Ez álmos szemekkel pislogott. Meglátszott rajta, hogy nem igen szokott a hajnali órákban az élet örömeinek élni. Bár zöldhajtókás vadászruhája azt árulja el, mintha ő is, mint társa vadász legyen, kinek nyelve megered a kulacs kortyolgatása után.

— Isten ügyse barátom többé idegennel nem vadászom. A múltkor majd az életemmel fizettem. A vadászat kezdetén a nyaralónk hadi milliomas megkért engem, hogy mennék együtt vadászni. Persze nagyon verte a mellét, hogy ő így, meg amúgy milyen körvadászaton vett már részt, sőt medvevadászaton is volt már része. Bár gyanús volt egy kissé a magyarom, mégis elindultam vele. Amint a területre kiértünk, a kukoricatábla

A vízcsepp állatvilága.

Írta: Zoltán Vilmos.

Amióta Götze német protestáns lelkész csaknem másfél századdal ezelőtt felfedezte a vízcsepp szerves életét, azóta laikusok is gyakran leülnek a görcsőhöz, hogy néhány percig, vagy félóráig elszórakozzanak azon a csodálatos, parányiségében is nagyszerű és bámulatosan változatos világon, mely a görcső alá helyezett vízcseppben eléjük tárul.

A mindenképpen tanulságos és élvezetes kísérlethez nem is kell valami drága műszer, hanem elég a leg-egyszerűbb szerkezetű, 50—80-szoros nagyító erővel bíró görcső, melynek tükre alá üveglemezen egy vízcseppet helyezünk el. Ennek a vízcseppnek a megválogatása azonban épen nem közömbös, mert ha friss és tiszta kútvizet helyezünk a lemezre, vajmi keveset fogunk látni, mert ennek görcsőparányi állati és növényi élete, mely túlnyomólag igen apró baktériumokból áll, már 800—1000—2000-szeres nagyítást igényel. Legjobb tehát, ha olyan vízből merítjük a vizsgálódásainkhoz szükséges cseppet, melyben néhány óráig vagy napig szerves anyag, pl. virágcsozor állott, mert ebben már kifejlődött az az apró állat- és növényvilág, mely az algák, amőbák, infuzóriumok, stb. családjába tartozik, szerves anyagokból él és gyenge nagyítás mellett is látható. De még célszerűbb, ha egy közeli tóból vagy nagyobb pocsolnyából merítjük a kísérleti vizet, vagy ha a tó fenékiszapjából vízben oldunk fel egy parányi részt, mert az így nyert vízcseppben bámulatos változatossággal fog nyüzsgölni a gazdag mikroszkopikus élet.

Az a látvány, mely ebben az esetben a görcső alatt szemünk elé tárul, valóban megérdemli, hogy hosszabb ideig elidőzzünk mellette. Mintha a tengerfenék csodás moszaterdeiben járnánk, parányi édes-

mellett felugrott a nyúl, mely jól célzott lövésem után hamarosan hátizsákomat töltötte ki. Hátam mögött a kukoricás szélén újdonsült vadásztársam baktatott. Fejem fölött szárnycsapdosás, egy fogoly röppent fel a sűrűből, mire nagyot szólott mögöttem a fegyver, erős nyomását is megérezte hátam, majd, hogy félre nem lökött. Hátra nézek! a szerencsétlen flótás még most is felém irányítva tartja füstölgő fegyverét. Az Isten verje meg! maga maga . . . tovább nem mondom, de elképzelheted kedves öregem, miket mondhattam annak a félkegyelmű vad milliomasnak.

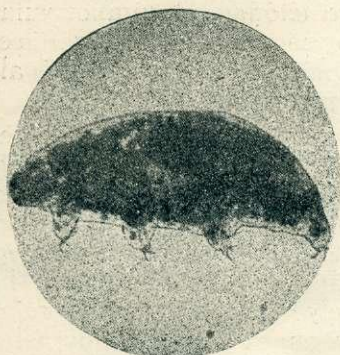
— Borzasztó, hogy ilyesmi is megesik a vadászok között, szőlő elszörnyűködve a piros pozsgás, de most már kinyílt szemű új vadászruhás szomszédunk. Biztosan ő is már jó előre félt a vadásztától, még ehhez ilyeneket hallani. Mégis csak borzasztó!

— Bizony borzasztó! Tudod, ha a nyulat meg nem lövöm, akkor az összes serét a tudómet tépte volna szét. Levettem hátizsákom: szörnyűség! rajta csupa lyuk, a nyúl pedig szitává lötten került ki a hátizsákból, sőt a ruhám, ingem is szerteszét lyukasította a sörét és hátam bőréről csak úgy sepertem le a fardt söréteket, mint a mákos kalácsról a mákot. A szerencsétlen flótás minderre csak hebegett s felajánlotta a károm megtérítését. Térítse meg az úr az áldóját . . . de pusztuljon innen, hogy ne is lássam, szóltam s ott hanytam dunántúli káromkodások között a vadászat terén előkelő idegent.

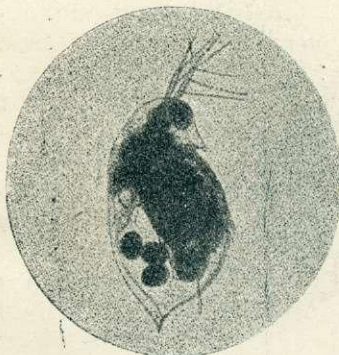
Erre az elbeszélésre máris közérdeklődés tárgya volt öszbecsavarodott hajjú lelkes vadászunk. Az utasok mind közelebb húzódtak a kocsiszakaszhoz, hogy lássák és hallgassák Petrusz elmés elbeszélését. Mielőtt folytatta mondókáját, még egyszer nagyot húzott, úgy látszik szerencsés menekülésének örömeire

vizi algák sűrű ágazata mered élénk s az ágak közt hol villámgyorsan, hol lomha mozdulatokkal fantasztikus, különböző nagyságú állatok uszkálnak, egymást üdözve, egymással marakodva és tülekedve, egymás vesztére törve, örök bizonyosságául a Darwin-féle struggle for live elvének, mely szerint a természetben

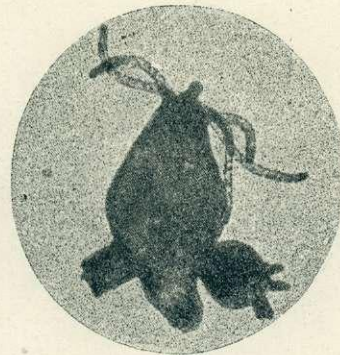
inkább hasonlít valami parányi fókához, vagy kövér malachoz, s nevét Götzétől valószínűleg azért kapta, mert lábai éles karmokkal vannak ellátva. Ennek az apró állatnak rendkívül különös és érdekes az életmódja, mely csak a legujabb időben vált ismeretessé, úgy, hogy biológiájáról egész kötetet lehetne írni.

Vízimedve (Macrobiotus), 120-szoros nagyítással.

Vízibahla (Daphnia), 30-szoros nagyítással.

Édesvízi polip (Hydra), 25-ször nagyítva.

mindenütt szakadatlanul dühöng a létért való harc s béke sehol sincs, még a vízcseppben sem.

A vízcsepp szerves életét alkotó állat- és növényvilágot Götz óta számtalan természettudós tanulmányozta s meg is állapította és névvel ellátta az egyes fajokat, melyeknek száma sokkal nagyobb, mint az ember hinné és több ezerre rúg. E helyen ezúttal csak a vízcsepp állati életéről lesz szó, még pedig csupán a legismertebb és leggyakrabban előforduló fajok felemlítésével.

A zöld- vagy barnaszínű moszatszálak közt, melyek a görcső alatt a vízcseppben szemünk elé kerülnek, gyakran láthatunk esetlen mozdulatokkal uszkálni egy nyolclábú apró szörnyeteget, melynek már Götz a „vízimedve” nevet adta, noha az állat

Legyen azonban elég ezúttal csak annyit felemlíteni, hogy a vízimedve minden negyedik vagy ötödik napon elveti, illetőleg kiköpi szájának egész, különös mechanizmusát, mely aztán 24 óra alatt egészen újraképződik. Evvel egyidejűleg bőrét is elveti s a nőstény az így keletkezett, léghajószerű burokba rakja le 4–32 darab tojását, melyet aztán átenged további sorsának.

A tóvízből merített vízcseppben gyakran láthatunk csak 1–2 miliméter nagyságú barna pontokat, melyek ugrásszerű mozdulatokat végeznek a vízben. Minden ilyen barna pont egy-egy „vizibahla”, a rákok neméhez tartozó mikroszkopikus állat, mely nevét az említett ugrámozástól kapta. A görcső alatt erősen átlátszó állatka belsejében láthatjuk az élén-

kulacsából és megkínálta zöldhajtókás vadásztársát egy finom, nem hadi médiával.

Gyújs rá öregem, van még belőle a lágeremben, bár ugyan fogytán van, mégis neked szívesen adom. Ide hallgass! Ehhez kell ám magyar köztársasági ész. A szitává lőtt nyulat képzelheted meg-nem ettem, oly hálátlan csak nem lehetek a hült poraiban életmentő nyulacskáknak. Gondoltam egyet. Egy patron után egy nyúl . . .

Ezt a konyhám részére hasznavehetetlen peccenyét felajánlom Fekete Móric dohánytőzsdésemnek, akivel csereüzleteim alapján folytatok igen élénk és barátságos érintkezést. Feketének adom eltökéltem magam. A tőzsdésem a legnagyobb örömmel fogadta ajándékomat, csupán azt a megjegyzést kockáztatta meg, hogy a szerencsétlent ugyan alaposan össze lőttem.

— Már Petrusz úr is gépfegyverrel jár vadászni? kérdé gúnyosan a dohánycikkék pátrónusa és felém hajolva fülembé súgta, hogy száz csomagocska kapadohány áll rendelkezésemre.

A hátizsákomba a nyúl helyét a dohány csomagok foglalták el és én elképzelheted, megelégedetten tértem haza. Amint haza értem az asszony persze azonnal a hátizsákomhoz nyúlt és elképzelheted elképedését, amikor a peccenyé helyett az előszobám parketjén a dohány csomagok szóródtak szét.

— Maga ugyan jól csinálja. Amikor volt hús elég, mindig hozott haza vadat, s most kapadohányt hoz. Hát evvel mit csináljak, zsörtölődött asszonykám.

— No, no édesem, várjon csak, fog még maga örülni ennek a dohánynak.

Másnap reggel beállított hozzánk Mari néni, a falusi asszonyunk, ki tejet, tojást szokott hozni.

— Mi van Mari néni? kérde feleségem.

— Egy kevés gombát hoztam.

— Tojás nincs?

— Nincs bizony. Mind elpusztult, nincs már egy tyúkom se.

Azt mondják mind kolerás volt! Az Isten verje azt a sok nyavalyát!

A párbeszédet én is meghallottam, s kiszóltam. Mari néni szobámba tessékelt és egy jelentőségteljes pislantással a száz pakli dohányra mutatott.

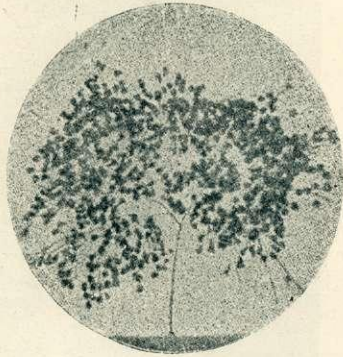
— Ezért még akad tojás! Nyolcszáz darabot adok érte! szólt Mari néni csillogó szemekkel. Hátikosarát válláról leemelte és nagy sebbel-lobbal oda olvasta elém a nyolcszáz darab friss tojást. Mari néni alig, hogy eltávozott asszonykám magához szorított s azt uttogta fülembé: maga mégis csak okos ember. A nyúl-peccenyével már nyakig vagyok, a tojás szükségesebb.

Bizony barátom szegény lateiner ember a mai napokon csak így élhet meg. Vesz az ember egy patron, lefő egy nyulat, ezért kaphat száz pakli dohányt és a paraszt asszony szívesen ad az egy csomagért nyolc darab friss tojást. Én csak az ilyen háborús konjunkturák mellett tudom fenntartani családomat.

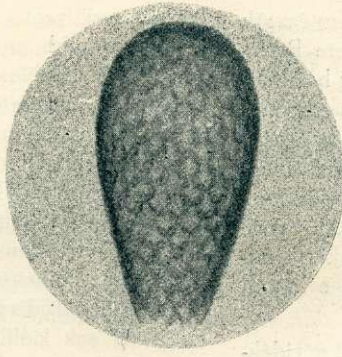
A vonat megállt s nekem sajnos, lekellett szállnom s így nem hallhattam a jóízű beszédű vadászunk csevegését. Remélem lesz még szerencsém hozzá, hiszen jó barátom.

ken lüktető szívet, míg az azalatt levő üres tér a nöstény tojásainak helyéül szolgál.

Ennek a kis állatnak, valamint számos társának legádázabb és legveszedelmesebb ellensége az *édesvízi polip*, mely vizinyövények levelein vagy gallyain ülve, 6—12 darab, hosszan kinyújtható és megint

A harang-állatka (*Carchesium*) aalakú kolóniája. (25-szörös nagyítás.)

A vizitakács (*Euglypha*) házikója. (400-szoros nagyítás.)

összehúzható karjával, mely valamennyi mérges mirigyekkel van borítva, elfogja, majd miután a mirigyek mérgevel megölte, vagy elkábította ez állatokat, elkölti őket. A polip falánsága egyenesen megdöbbentő és abban leli magyarázatát, hogy úgyszólván egész teste egyetlen gyomor.

Ezekkel a parányi állatokkal ellentétben, melyeket egyenként szemlélhetünk, néha egész, összefüggő, egyetlen gomolyt alkotó apró állatkákat, úgynevezett kolóniákat is láthatunk a vízcseppben. Ilyenek az ismert „harang-állatka” kolóniái, melyek élőfára emlékeztető képletet alkotnak.

Számos apró viziállat szőrrel vagy sertével van

borítva s e szőre segítségével úszik, másoknál a serték a lábukat helyettesítik s az állatkák a víz fenekén a serték segítségével „járnak.” Ilyen a „napkorong” nevű állatka, melynek napsugár módjára a középpontból kilövelő sertéi lábakul szolgál-
nak s ezek segítségével végez hempergő mozgást.

A legkülönösebb élőlények közé tartozik az úgynevezett „alaktalan állat” mely külalakját minden pillanatban változtatja, kicsivé zsugorodik össze, majd ismét nagyra nő, egyszer hosszú alakot ölt, majd egyetlen pontot mutat, stb. Ez az alaktalan állat különben csak úgy, mint a „napkorong”, egyetlen protoplazmasejtéből áll, mely azonban csodálatosan ruganyos és örökös mozgásban van.

A vízcsepp parányi állatvilágának van egy nevezetes tagja, mely annyiban egyedülálló, hogy némely szárazföldi állathoz hasonlóan maga építi, illetőleg alkotja meg lakóhelyét. Ez a csodálatos finomságú, csak a görcső alatt látható házikó, apró kovakristályokból készül s valóságos re-
meke az építőművészetnek, mely kellő

világítás mellett úgy csillog a görcső alatt, mint valami tündérpalota.

Még a végtelenségig folytathatók a vízcsepp állati csodavilágának ismertetését, de az itt képen is bemutatott alakzatok bizonyára elegendők arra, hogy izelítőt nyújtsanak a vízcsepp csodavilágából és arra serkentsék a természet vizsgálatával nem szakszerűen foglalkozó laikusok, hogy a maga értékes tanulságára és kellemes szórakozására néhány negyedórát szenteljen a vízcsepp görcső alatt való tanulmányozásának.

Heraldika.

— Szatira. —

Élt a magyar alföldön, úgy lehet Gyula városában egy Siklus Menyhért nevű ötvös, ki jó hírnek örvendett hazai heraldikusok körében. A heraldika (címertan) valamikor igen virágzó és tegyük hozzá igen jövedelmező tudományág volt. (Tudománynak mondom annak a rossz szokásnak engedelmessé, mely az asztrológiát is annak mondta.)

Azt is mondhatjuk, hogy a heraldika az emberi hiúság és gőg tudománya volt. Helyezzük ezt objektív világításba. A régi időről van szó. A király egy martalócnak, ki az országúton fosztogatott, de a kire momentán szükség van, egy nemességet és egy félvármegyét ajándékoz.

A martalócnak első dolga volt a megye heraldikusával érintkezésbe lépni, hogy eszeljen ki jellemének, teteteinek, vitézi erényeinek és nagyravágyásának megfelelő nemesi címet. A heraldikus megerőlteti pettyhüdt fantáziáját és kikombinál valami képes ábrázolatot, mely az értelemről és a művészetről hihetetlen távol-
ságba esik.

És az ötvösmester az ő nemes, szép művészetét pazarolta ilyen tárgyra, ilyen célokra.

Siklus Menyhértnak volt egy Géza nevű fia, ki csodás haladást tett apja mesterségében.

De Siklus Géza nem volt megelégedve apja mesterségével. Meg is mondta azt apjának, ki egyúttal mestere volt.

— Mért szolgáljam én eszemmel és szívemmel az emberi gyarlóságot, az önkényt, az úrhatnámsságot? Keresek tehetségem

nek olyan tért, amelyen nem érzem magamat megalázva, mikor vésőmet az ónlapba merítem.

Ebben a pillanatban egy kopasz rókaarcú heraldikus lépett a műhelybe. Penészes aktákat dobott az asztalra.

— Új címerre lesz szükség — mondotta a heraldikus.

— Kinek a részére? — kérdezte Siklus Menyhért.

— Szunyogh Boldizsár részére.

— Hisz annak van régi címere.

A heraldikus ravaszul pislogott.

— Nincs megelégedve vele. Mióta felesége udvarhölgy lett, fejébe szállt a nagyralátás. Annál jobb nekünk. Fizet mint a köles... Olyan címet akart, amelyben egy szunyog szerepelne. Az a szunyog a szárnyára kapna egy elefántot... Ebben a heraldikai szunyogban látná ő a Szunyog-család erejének, hatalmának szimbolizálását... Tudom, hogy ostoba és erőszakolt, de arannyal fizet. Nos, mester, mikor fog hozzá.

Az öreg Siklus fiára nézett:

— Nem vállalnád ennek a címernek az elkészítését.

— Nem! — hangzott határozottan, önérzetesen. Ilyen munkát inasokkal, lakájokkal készíttessen, ne ötvösökkel.

A heraldikus felfortyant.

— Ohó, — mondotta — hátrább az agarakkal, — van más ötvös is a városban.

Siklus Géza másnap elhagyta szülővárosát és az akkori idők szokása szerint nyakába vette a világot, jobban mondva az európai szárazföldet. Valami különös vágy lobogott a lelkében: szabaddá, függetlenné tenni mesterségét minden nyomorító béklyótól. Elindult keresni egy olyan hazát, hol a művészetet magáért a művészetért kedvelik, hol nem alacsonyítják le azzal, hogy az aljas hízlegések, talpnyalások szolgálatába fogják.

Magyar komondor, puli és kuvasz.

A Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete Budapesten 1918. október hó 13-án a városligeti iparcarnokban

nyilvános ebbírálatot és műkotorék versenyt rendezett. A kiállítás részletes eredményéről a lapok hasábjain a helyszűke miatt nem számolhatunk be, de mindenesetre kedves kötelességet teljesítünk akkor, midőn a magyar komondor, puli és kuvasz példányokról kiadott bírói jelentést kivonatossan közre adjuk. Tesszük ezt annál is inkább, mert az „A Természet” céljával tüzte ki e három magyar kutyafajta propagálását.

Magyar komondorok. A forgalmi akadályok miatt a vidékről komondorokat nem küldhetett fel az ebtenyésztő közönség. Bár az anyag kevés volt, mégis az érdeklődő közönség a legjellemzőbb külsővel bíró komondor-példányokban gyönyörködhetett. Állatkertünk két tökéletes külsejű és szőrzetű nőtény komondorát az 5 éves *Bodrit* és a 6 éves *Champion Marit*, nagy konkurencia mellett is csakis elsőrendűnek lehetett volna minősíteni. Mindkettő a jól megérdemelt kitűnő osztályzatot nyerte el és tiszteletdíjban részesültek. Az előbbinek tenyésztője *Schwarz József* Okány, az utóbbit *Állatkertünk* tenyésztette.

Magyar pulik. Az idősebb ebek osztályában igen kitűnő puli kanok képviselték a legokosabb, legintelligensebb magyar ebfajtát. Az *Állatkert* tenyész-anyagát képező *Cigány* és *Pogány* fajta szempontjából annyira magukon hordják az eredeti magyar puli külső formáit, alkatot, a szőrzet minőségét és színét, hogy kitűnő példányképű szolgálnak őseredeti mivoltukban. A kitűnő osztályzatot és a tiszteletdíjat kiérdemelték.

A kiállításon mindenkinek feltűnt úgy tökéletes alakjával,

Sokszor megtörtént, hogy egy-egy éjt szegény földművesek viskójában töltötte. Itt fejedelmien hálálta meg a vendégszeretetet. Hajnalban agyagból egy-egy kis szobrot mintázott. Néha egy kis gyermeket a családból, máskor a kedvelt háziállatokat örökítette meg a jámbor falusi nép nagy csodálkozására. És ő büszke volt, hogy művészete így hódított, hogy a szépet az alacsony sorban állókkal is megkedveltetni tudta.

Néhány év múlva a szabad Helvéciában telepedett le. Itt lett nagy hírű mester, ki előtt a legnagyobbak is tisztelettel emeltek kalapot.

Innét néhány esztendő múlva visszatért szülőföldjére, hol az ötvös céh úgy fogadta, mint valami művészetek fejedelmét. És mikor kérdezték tőle, hogy hol és mit tanult, egyszerűen így válaszolt:

— Nem tudok én sokkal többet, mint amit itthon tanultam az apámtól. Csak egyben változtam, megszabadítottam a művészetet a hazugságoktól. Itthon kénytelen voltam a címerekbe kentaurokat vézni, embert és lovat összenöve. Odakinn, a szabad hazában külön mintáztam az embert és lovat. Nem véstem szörnyeteg szfinkszeket, oroszlanba végződő asszonyt, hanem külön oroszánt és külön asszonyt. A griffmadár helyett egy struccot alakítottam, olyat, ami van... És mert létezik, közelebb áll minden ember érdeklődéséhez, mint az, amit kinnal, verejtékkel hazugul kieszeltek. Őszinte, becsületes igyekeztem lenni munkámban, elgondolásaimban, alkotásaimban.

Felkelt és poharát emelte:

— Elárultam sikereim titkát... Kövessetek!

Lelkesen koccintottak vele... de fájdalom, nem követték... Azaz, ami múlik, nem késik...

dús szőrzetével a már kifésült és az eredeti koloncos szőrzetűtől fosztott szalon puli *Kállay Magdolna Krampusza*. A színben fehér szőrű, megjelenésében, alkatában tökéletes külsejű kanpuli méltán kapott tiszteletdíjat és kitűnő osztályzatot. Bárcsak a jövőben több ily példány szerepelne kiállításunkon s hazánk eb tenyésztői ezennél erre a nagyon elhanyagolt fajtára több gondot fordítanak.

A nőtény pulik csoportjába csak *Állatkertünk* nevezett, de olyan példányt, amelyik nemcsak az említett intézmény, hanem hazánk díszpéldánya. Ez a mi sok kiállításon veretlen *Champion Marcsánk*. Ennél jobb puli talán nincs, talán nem is lesz e honban.

Marcsát versenyen kívül verhetetlen külsejű és akatú magyar pulinak minősítette az alulírott bíráló bizottság.

lovag Kerpely Béla, Raitšits Emil és Szent Iványi Károly
a magyar komondorok és pulik bírái.

Magyar kuvaszok. A magyar kuvaszok alulírott bírái, mielőtt jelentésüket röviden közölnék, felhívják a magyar közönség figyelmét hazánk egyik szintén nagyon elhanyagolt ebfajtájára a magyar kuvaszra. Hűségesebb, éberebb és bátrabb házőrzőt elképzelni sem lehet. Akinek ilyen kipusztulófélben levő ebfajta birtokában van, tenyészse tovább a vérben és tulajdonságaiban annyira tökéletes, hűséges négylábú társakat. Mentjük meg a mi még menthető.

Az idős kuvaszok osztályában a kanok közül az *Állatkert* tulajdonában levő *Maros*, valamint ennek utódja a *Vitéz*, a magyar kuvasz fajtajelleg minden sajátosságait magán hordja, miért is megérdemelték a kitűnő osztályzatot. Az utóbbi *Bárány Oszkár* tulajdonát képezi. A nőtények osztályában csupán *Sajó*-t vezették a bírói kör elé. A *Hugonnay Vilma grófnő*, *Wartha Vincéné* tenyészetéből származó 7 hónapos *Sajó* még nem fejlődött ki tökéletesen, mégis a fajtájának kitűnő jellegit hordja magán. Osztályzása kitűnő.

Raitšits Emil és Szent Iványi Károly
a magyar kuvaszok bírái.

GALAMBTENYÉSZTÉS

A MAGYAR GALAMBTENYÉSZTŐK
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI

Galambkiállítás.

Közli: *Peschky Ferencz*.

A Magyar Galambtenyésztők Országos Egyesülete 1918. évi december hó 26-án, saját egyesületi helyiségének külön termében, tagok és vendégek élénk részvételével házi kiállítást rendezett.

Kiállításon bemutatásra került összesen 42 pár galamb és pedig: 6 pár budapesti díszgolyás, 5 pár rövidcsőrű egyszínű fekete, 1 pár rövidcsőrű májszínű, 6 pár rövidcsőrű sárga, 2 pár

„Krampusz” Kállay Magdolna hím pulija.

rövidcsőrű vörös, 1 pár rövidcsőrű fehér, 4 pár rövidcsőrű szív-
hátú, fekete, vörös, sárga és kék színben, 1 pár fekete bibic,
2 pár kék bibic, 2 pár fekete tükrös, 2 pár egri kék keringő,
5 pár eredeti deres, 1 pár budapesti deres, 2 pár tollaslábú
golyás, 1 pár fehér páva, 1 pár kék carier.

A bíráló bizottság a budapesti golyás, rövidcsőrű egyszínűek
szívhatúak, páva és carier galamboknál: *Heinlein Antal, Barna
János, Goletz Viktor, Trenka János, Peschky Ferenc.*

Az eredeti és budapesti deres, fekete tükrös, fekete és kék
bibic, egri kék és tollaslábú golyás galamboknál: *Ábrahám
Gyula, id. Dobler Károly, Peschky Ferenc.*

Kitűzött díjak, minden faj és szín után: I. díj 30 K, II. díj
15 K, III. díj 5 K, IV. díj elismerő oklevél.

Felajánlott tiszteletdíjak:

A legszebb pár, vagy egyed, saját lábgyűrűvel ellátott buda-
pesti golyás után, egy domborművű bronzserleg. Ajánlja: *Jann
kovits Viktor* úr.

A legszebb pár vagy egyed, saját lábgyűrűvel ellátott rövid-
csőrű egyszínű után, egy dohányzó készülék. Ajánlja: *Jankovits
Viktor* úr.

A legszebb pár budapesti golyás után, a csőrre való tekin-
tetel 50 K pénzdíj. Alánlja: *Farnek Ernő* úr.

A legszebb díszgalambokra 40 K pénzdíj és a legszebb pár
kék bibic után 20 K pénzdíj, Ajánlja: *Hock Árpád* úr.

A legszebb pár, saját lábgyűrűvel ellátott eredeti deres utá
10 K pénzdíj. Ajánlja; *id. Dobler Károly* úr.

Végül a legszebb pár budapesti golyás után 20 K pénzdíj
Ajánlja *Peschky Ferenc* úr.

A galambok elhelyezése és rendezése délelőtt 9 óraker
befejezést nyert s a bírálat délelőtt 1/2 10 óraker vette kezdetét
A bíráló bizottság a legbehatóbb vizsgálat után 10 I-ső, 12 II-ik
9 III-ik díjat és 4 elismerő oklevelet ítelt oda és pedig:

Szager Péter: 1 pár budapesti golyás galambja után I. díj
30 K és ugyancsak ez a pár nyerte el a Jankovits-féle serleget
a Farnek-féle 50 K és a Peschky-féle 20 K tiszteletdíjat.

Szager Péter: 1 pár rövidcsőrű, egyszínű vörös után,
I. díj 30 K.

Szulczberger Gyula: 1 pár budapesti golyás után II. díj 15 K
és 1 pár egyszínű rövidcsőrű sárga után II. díj 15 K.

Farnek Ernő: 1 pár budapesti golyás után III. díj 5 K és
1 pár budapesti golyás után elismerő oklevél,

Pachmann István: 1 pár egyszínű rövidcsőrű fekete után
I. díj 30 K, 1 pár egyszínű rövidcsőrű májszínű után II. díj 15 K,
1 pár egri kék után II. díj 15 K, 1 pár egri kék után III. díj
5 K, 1 pár egyszínű rövidcsőrű sárga után elismerő oklevél.

Eggendorfer Károly: 1 pár egyszínű rövidcsőrű fekete után
II. díj 15 K.

Heisenberger József: 1 fekete tojó és sárga csapott hím
után III. díj 5 K,

Jerzsabek Károly: 1 pár egyszínű rövidcsőrű fekete után
elismerő oklevél, 1 pár egyszínű rövidcsőrű sárga után III. díj 5 K,

Jankovits Viktor: 1 pár egyszínű rövidcsőrű sárga után
I. díj 30 K és a dohányzókészlet mint tiszteletdíj, 1 pár vörös
szívhatú után I. díj 30 K, 1 pár sárga szívhatú után II. díj 15 K,
1 pár fekete szívhatú után III. díj 5 K.

Patek Ferenc: 1 pár fekete egyszínű után II. díj 15 K,
1 pár fehér egyszínű után III. díj 5 K, 1 drb vöröshím után
II. díj 15 K, 1 pár kék szives után elismerő oklevél.

Kecskés Zsigmond: 1 pár fekete bibic után I. díj 30 K.

Schmideg Adolf: 1 pár kék bibic után I. díj 30 K és a
Hock-féle 20 K tiszteletdíjat.

Reith László: 1 pár fekete tükrös után I. díj 30 K, 1 pár
kék carier után II. díj 15 K.

Gebhardt István: 1 pár fekete tarka után II. díj 15 K.

Weissenau Alajos: 1 pár eredeti deres után I. díj 30 K és
a Dobler-féle 10 K tiszteletdíj, 1 pár eredeti deres után II. díj 15 K.

Novotny Géza: 1 pár eredeti deres után III. díj 15 K.

Eggendorfer N.: 1 pár budapesti deres után III. díj 15 K.

Fazekas Lajos: 1 pár tollaslábú golyás után II. díj 15 K.

Orbanetz László: 1 pár tollaslábú golyás után III. díj 5 K.

id. Dobler Károly: 1 pár fehér páva után I. díj 30 K.

A Hock-féle 40 K tiszteletdíj nem volt kiadható, mert a
díszgalambok csekély számban voltak képviselve.

A tagok és vendégek délelőtt 11 órától este 5 óráig láto-
gatták a kiállítást és kedélyesen eltársalogva, a legjobb hangu-
latban a késő esti órákig együtt voltak.

A szerény keretek között mozgott kiállítás fényesnek mond-
ható és minden várakozást felülmúlt. *Díjkiosztás, 1919. január
hó 5-én.*

HIREK.

A bemutató után.

Az egyesület ez úton mond köszönetet mindazoknak, kik a
múlt év december 26-án tartott házi kiállítás sikerét előmoz-
dították.

Üdvözljük a bírálóbizottságot felelősségteljes és nehéz mun-
kájáért, melyet igazán bravúrosan oldott meg. Itt még meg kell
jegyeznünk, hogy a bizottságnak sok mindent tekintetbe kellett
venni és viszont sok mindenről eltekinteni. Őt háborús év után,
rendezetlen viszonyok között egy újonnan alakult egyesület házi
bemutatójáról van szó. Hogy őszinték legyünk be kell vallanunk,
mi bizony nem számítottunk ilyen eredményre. Sem a kiállított
galambok számát, sem a minőséget illetőleg.

Éppen ezért az volt az elv, hogy a bírálatnál lehetőleg
enyhén kell elbánni, nehogy a kiállítók, (kiknek egyrészt a
háborús évek nehézségei, a nehéz eleség beszerzés, a vérfel-
frissítés nehéz volta stb. stb. amúgy is elkésérítették) kedvüket
veszítsék.

Ezen enyhe bírálatra azonban nem volt szükség, mert a
kiállított galambok egyrésze akár egy országos kiállításon is
megállta volna helyét.

Áll ez különösen a rövidcsőrű egyszínűekre és szívhatúakra,
melyek között igazán remek példányok voltak láthatók.

Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy golyás tenyésztőink
nem voltak eléggé képviselve, bár tudomásunk szerint igazán
elsőrendű anyag felett rendelkeznek.

Külön kell itt megjegyeznünk a díszgalamb tenyésztők
janyha részvételét, mely miatt a Hock Árpád által felajánlott
tiszteletdíj ki sem volt adható.

Itt is áll a fenti megállapítás: t. i. anyag van bőven, de
hiányzik a vállalkozási szellem, a nemes versengés.

Egyesületünk különös súlyt kíván helyezni a díszgalambokra,
éppen ezért már ez úton is felhívjuk különösen a vidéki tenyész-
tőket a csatlakozásra.

A külföldi galamb-impórt a háború alatt lehetetlen volt, sőt
ma sem lehetséges. Azonban egyesületünkben már is intézkedések
történtek, hogy mikor a helyzet kissé tisztul, azonnal egy nagyobb
szabású akciót indítunk díszgalamboknak külföldről való impórtá-
lására. Már most keressük az összeköttetéseket, nehogy tagjainkat
— mint ez már a múltban megtörtént — csalódások érhessek.
Ezért az illető galambfajt csakis olyan külföldi egyesület tagjától
fogjuk vásárolni, kiért egyesülete garanciát vállal. Kisebb
jövendű tagjaink részére szándékunk van kisebb beszerzési
csoportokat alakítani, kik egyes drágább fajokból egy, vagy több
párt közösen rendelnének és a szaporulaton osztoznának, miáltal
a kockázat kisebbedne.

Azonban maradjunk csak a bemutatónál.

Mint említettük egyes fajoknál nem volt szükség az enyhített
bírálatra azonban más fajoknál bizony egyesek csak azért lettek

helyezve, mert a határozat szerint lehetőleg minden díjat ki kellett adni.

Részletes bírálatra a hely szűke miatt jelenleg nem térhetünk ki, csak azt jegyezzük meg, hogy egyes fajoknál úgy a szemek tisztasága, mint egyáltalán a standszerűség szempontjából sok a kifogásolni való.

A beltenyésztés is erősen mutatja káros hatását.

Meggyőződésünk szerint az illető tenyésztők is tisztában vannak az észlelt hibák okai felől, éppen ezért hisszük, hogy nem fogják őket a nyert díjak elbizakodottá tenni, hanem jövőben fokozottabb igyekezettel fogják tudásuknak és izlésüknek előlegezett díjazásokat kiérdemelni.

Ismételten köszönjük úgy a kiállítóknak, mint azoknak áldozatkész és nemes buzgalmát, kik a bemutató sikerét tiszteletdíjakkal emelték.

Köszönjük vendégeink, látogatóink szíves megjelenését és meleg érdeklődését, az esetleges elnézendőkért pedig szíves elnézést kérünk. Reméljük azonban, hogy mindenki megvolt elégedve. hiszen az egész egy kis (bátor) erőpróba volt és ez — sikerült, A viszontlátásra egy nagyobb erőpróbán.

Tagjainknak. Az „A Természet” tagjainknak a tagdíj fejében jár. Ki a tagdíját az egyesületben lefizette, minden külön díj nélkül pontosan fogja a lapot kapni.

Ha valamely tagtársunk, tévedésből nem kapná meg, kérjük ezt a lap kiadóhivatalában reklamálni.

Legutóbbi számunkhoz a kiadóhivatal azért mellékelte postautalványt, hogy tagtársaink, természet és állatkedvelő ismerőseik körében a lapot ajánlhassák és azok az előfizetést beküldhessék.

Egyesületünk a lap minél szélesebb körben való terjesztésére ismételten felkéri minden tagját, mert ezáltal saját sportérdekeinket is szolgáljuk.

Galambkiállítás Wienben. A bécsi haszon- és fajgalambtenyésztési egyesület, január hó 5. és 6-án kiállítást rendezett, melyre egyesületünknek meghívót küldött.

Egyesületünk képviselével, Hock Árpád ügyv. igazgató és Jankovits Viktor igazg. választmányi tag lett meghíva, azonban a mostani szomorú forgalmi akadályok miatt képviselőink nem utazhattak el.

Derék bécsi sporttársaink bizonyára méltányolni tudják ezen gátló körülményt és megvannak győződve készségünkről.

Meleg barátsággal köszöntjük a kiállító egyesületet, annak minden tagját, a kiállítóknak pedig sikert kívánunk, mely, ismerve a bécsi tenyésztőket, reméljük ez alkalommal sem fog elmaradni.

Tagfelvétel. A múlt év végén új tagokat már nem vettünk fel. Az új tagsági évre azonban megkezdődtek a felvételek. Helybeli tag felvétele egy választmányi és egy rendes tag ajánlatára történik, mely ajánlat felett a választmány dönt.

Vidékiek levélben is jelentkezhetnek, mely esetben olvashatóan közlendő a név, pontos cím, a tenyésztett galambok fajtája és (megközelítő) száma.

Tagsági díj évi 12 korona, melynek fejében az „A Természet” díjtalanul jár.

Jegyzőkönyvi kivonatok. Egyesületünk alakuló közgyűlésén, továbbá a választmányi üléseken felvett jegyzőkönyvek kivonatos közlését a jövő számban kezdjük meg, mégpedig sorrendben 2—3. jegyzőkönyvi kivonatot tesszük közzé.

Magyar galamb Délafrikában. Semleges forrásból arról értesül a Magyar Ornithologiai Központ (Budapest, II., Döbrői-út 15.), hogy 1918. február 7-én Pretoria mellett egy élő galambot fogtak el, mely föllíratos gyűrűt viselt a lábán, A föllírat szövege a következő volt:

Budapest. 2100. W. V. 4.

Aki tud valamit erről a galambról, szíveskedjék azt közölni az Ornithologiai Központtal, hogy az adatokat a beküldővel is közölhessük.

Ifjúkor.

— Vadásznaplótörredék. —

Írta: Kerpely Béla.

Hatodik gimnázista voltam és csak úgy félfüllel hallgattam a „Gummi” rendkívül érdekes fejtegetését Horátiusról. Legalább is ő, a Gummi azt állította, hogy rendkívül érdekes valami a Horátius. A Gummi volt az osztályfőnökünk ugyanis és a nevét onnét kapta, hogy állandóan gummitalpas cipőkben járt, ami lehet ugyan felette kellemes viselet, de nekünk határozottan kellemetlen volt a zajtalan lépkedése. Az ember sohase tudta, mikor áll a háta mögött, a Gummi.

Gondolataim nem az antik Rómában kalandoztak, a raffinált élvezetekben dözszölő, züllött ókori Párisban, melyet a latin klasszikusok legmodernebbike oly realisztikusan tudott ecsetelni. Nem. Az eszem odahaza kóborolt, a mi erdős, mezős birtokunkon, ahol ismertem minden bokrot, minden fát, amik kedvesebbek voltak nekem száz Horátiusnál és Rómánál.

Október 5-ét irtunk és másnap 6-án este kezdődik a szüreti vakáció, 7-én pedig tartják odahaza minden évben az első hajtóvadászatot. A terítékre kerülő nyúlakon, fogoly-, fácán-, őzekén járt az én eszem! Ez idén odahaza lesz a bátyám is, egy nagy francia gyár főmérnöke, nagy vadász egyébként, aki már Afrikát is bejárta és ezért „az afrikainak” csodáltuk mi gyerekek. Mint a Jézuskáért epedő kicsi gyerek, úgy vártam én ezt a hajtóvadászatot. Számoltam, hányszor kell még odáig aludnom.

Merengésemből, a Gummi hangja rázott fel.

— No, Amice! Olyan képet vágasz, mintha nagyon megihletett volna Horátius örökszép költészete. Bizonyára van egy szellemes megjegyzésed, Halljuk!

Mintha az égből pottyantam volna le. Gondolataimat nem tudtam hirtelenében Horátius nehéz passzusára koncentrálni. (Csak itt volna legalább a „puskám”, az a jó öreg magyar fordítás, melybe egy pillantás, és segítve vagyon.) Álltam némán és meg sem mukkantam. A Gummi megütközve ráncolta össze a homlokát makacs hallgatásom felett és szóllott:

— Szégyeld magad! Ül le!

Én mindakettőt megcselekedtem és boldog voltam, mikor a toronyóra delet ütött.

Kvartélyomra érkezve előadás után, levelet találtam az apámtól. Lázás örömmel bontottam fel; bizonyára a holnaputáni vadászzal kapcsolatos meggyőzés kommissziókkal biz meg. De oh! Amint belefogok a levél olvasásába, az arcom mint hosszabbra és hosszabbra nyúlt. Így hangzott a levél:

„Kedves fiam! Igazán sajnálom, hogy egy rád nézve bizonyára szomorú hírt kell veled közölnöm. Bátyád sürgőnyt kapott a gyáratól, hogy már 8-án okvetlen térjen vissza Párisba. Halaszthatatlan üzleti ügyek stb., stb. . . úgy, hogy 7-én útra kell kellenie. Miután a hajtóvadászaton azonban feltétlenül részt óhajt venni, nem tehetek másként, minthogy a vadászatot már 6-án tartjuk meg a kedvéért. Tudom, hogy ezzel neked szív-fájdalmakat okozok, mivel te csak másnap jöhetsz haza vakációra, de hát hiszen lesz még alkalom . . . stb., stb.

Ez Hióbbír volt! Ezt nem tudom elviselni! Már akkor el valék jegyezve örökre Diana istenasszonynak. — A nagy hajtóvadászat nélkülüm?! — Nem, ez lehetetlen Ezt meggátolom minden áron! — De hogyan? És egy nap az egész . . . Kérjék szabadságot a Gummitól? Lehetetlen, úgy sem adja meg. Nagy kedvem lett volna, egyszerűen meglépni.

Fütyülök az egész szüreti vakációra, ha a nagy hajtóvadászaton nem lehetek otthon! Száz terv fogamzott meg az agyamban; mind nem ért egy hajtófát sem. Ekkor szomorú töprengésemben egy mentőgondolatom támadt. Íróasztalomhoz ültem és express-levelet írtam vén ispánunkhoz, Nagy Jánoshoz, melyben esküdöztem öreg barátságunkra és eszedeztem, segítsen rajtam nagy bajomban. „Tudja János bácsi — írtam neki, — hogyan csináljuk? Levelem vétele után menjen azonnal a postára, adjon fel címemre egy sürgőnyt, melyben sürgősen haza hívna. Hogy milyen okot sürgönyöz, az nekem mindegy! Semmitől ne féljen, mindent magamra veszek, ha kell . . .” Azután még figyelmeztettem, hogy holnapra a nyolc óras vonathoz mindent küldjön ki kocsin, vadászruhát, patronokat, a drillingemet, vizslámat, a „Lordit” és főleg, hogy senkinek el ne árulja tervemet.

Egész délután azt számítottam magamban, mikorra jöhet válasz a levelemre. Az otthonom csak két órányira feküdt a városkától, hol a tudományokat verték belém. Ha minden úgy megy, ahogyan én azt magamnak elképzeltem, estére itt lehet János bá' sürgőnye. Estefelé az utcán fogtam el az öreg sürgönykiördöt.

— Van sürgönyöm? — Kérdeztem lelkendezve és a szívem hangosan ugrált a lajbim alatt.

— Igen úrfi.

Meg nem álltam, hogy hangosan fel ne rikkantsak örömben.

— Pedig nem nagyon lehet nevetni, — mondta csodálkozva a sürgönyös és szomorú ábrázattal nyújtotta át a blankettát. Hűsz krajcárt nyomtam a markába.

— Jól van jól, öreg — és lázasan téptem fel a sürgönyt. „Azonnal gyere. Bátyád halálosan beteg. Apád.”

Ez állott a sürgönyben. Rohantam Gummihoz. Útközben fájdalmas arckifejezéseket igyekeztem a képemre erőszakolni és a szokatlan komédiázás hatását a kirakati üvegek tükörében lestem. Nem is tudtam, hogy olyan színészi talentum lakozik bennem. Gummi maga volt a megtestesült szívesség. A kért egy nap távozást szó nélkül megadta. Mégis nagy kő esett le a szívemről, mikor kifordultam a Gummi kapuján. Most kezdett csak a lelkiismeretem furdalni. Tulajdonképen hallatlan szemtelenség tőlem ez az egész sürgöny-svindli. És azután, — mit fog az apám mondani és a „halálosan beteg” bátyám, ha majd...

Mikor másnap reggel a vicinális hazafelé cammogott velem, sűrű köd ült az egész tájon, de első tekintetre látni lehetett, hogy a Nap győzedelmeskedni fog, át fogja törni a sűrű fátyolt, hogy azután magához szívja a szürke párát. Az útszéli tüskebokrokra a sok pókháló millió és millió apró vízcseppecskétől csillogott, amint a nap ki-ki bukkant. A mai vadászathoz fenséges napot varázsolt Diana! Elfeledtem a lelkiismeretem nem egészen tiszta voltát, elmúlt a félelemérzet könnyelmű gyerekstiklim következményei felől. Boldognak éreztem magam.

A kis vasúti állomáson az öreg Nagy János fogadott lesütött szemekkel, szemrehányóan.

— No, de úrfi, mit ki nem tanál! Nem jól van ám ez a dolog így valahogy...

— Észre vett valaki valamit? — Kérdeztem halkán.

— Egy lélek se, csak a tekintetes úr füttyölt sokáig hiába a „Lordi” után, akit az álba csuktam, míg az urak elindultak.

Hálásan rágogattam az öreg cseléd kezét. Minden pontosan elővált készítve. Újjongva szálltam fel a homokfutóra.

— Hol kezdődik a hajtás? — Kérdeztem csillogó szemmel.

— A lánci határban. Idejében odaérünk még, úgyvélem, mert nem hallottam még lövést.

A két szürke vig trappban röptette a könnyű kocsit. Rövidesen beértünk az erdőbe. Jobbról, balról sárguló, pirosuló levelű őszi lombhullásos erdőség. Még csak rövid út a gyalog-ösvényen és elérkeztünk a tett helyére. A kocsi megállott. Az erdő mélyeség csöndjében hallgatództunk. Egyszerre megszólal a hajtást jelző kürt: trara-, trara-, trara!

— Az s.-i lejtők mögé! A hajtást a „hosszú mező”-nél kezdik! — szólalt meg János bá, mint aki úgy ismeri a határt, mint a tenyerét.

A kocsis megeresztli a gyeploszárat. A két lipicai gőzölgött, mikor megállottunk a lejtő mögött. Az s.-i dombok, mint egy gyűrű vették körül a „hosszú mező”-nek nevezett völgykatlant és a dús bokor és cserje, mely a lejtő erdőségét tarkította, valóságos eldorádója volt a nyúlnak, fácánnak.

Felkapaszkodtam a domb túlsó oldaláról a tetőre, honnét az erdő fedezéke mögül beláthattam az egész völgyet. A szomszéd erdőszelel felismertem az illusztris vadásztársaságot. Nem csalódtam tehát! Ha szent Hubertus is úgy akarja, álltó helyemből is részt vehetek már a vadászatban, mert a megzavart fácánkakasok előszeretettel röptek könnyed röptükkel a hajtók és vadászok feje fölött az én magaslatom irányába, menedéket keresve az itteni sűrű bokrok között. Egy kiugró sziklán helyezkedtem el kényelmes lesülésbe és látcsövemmel sorravettem a túlfelől álló vadászokat. Amott az erdő sarkán áll az apám, azután következik szomszédunk, a báró, amarrább bátyám „az afrikai”. (Jaj!)

De nem soká nézelődhettem, mert már is gurult az első nyúl. A lövés hatását előbb észleltem, mint mielőtt a hangját hallottam volna. Azután lövés, lövésre. De csak nyúlnak láttam gurulni, Végre: gokk, gokk, gokk — egy fácánkakas! — Az apám egy lövésre lehozta, miután a báró eltöltte. A második kakast hibázta... Vajjon merre fog repülni?... Nyílegyenest felém tart. Élvezettel emelem a puskámat és egy lövésemre a cserjék közé esett a kakas.

— Az ördögbe is! Ki lövöldöz ott?! — hallom az apám mély basszus hangját, mely a völgyből tisztán csengett fel hozzám.

Minden szem az állásom felé fordult, de kitünő fedezékem eltakarta. Majd szétpukantam az élvezettől. — Mit gondolhatnak ezek most vajjon? — Csak attól féltem, hogy lefújják a hajtást, hogy végére járjanak, ki az a titokzatos vadász amott fent?

De nem. A hajtás tovább folyik. Bizonyára úgy vélekedtek hogy egy megkésett vadászvendég foglalta el a „magas ülést”.

A következő fácánokat természetesen eltölték odalent az izgalomban.

— Tire-haut, tire-haut! — figyelmeztette egyik a másikat. És ezzel nekem hajtották a malmomra a vizet. Két kakast szedtem le egymásután. Hallottam, hogy a bátyám káromkodik, de hogy mit lármázott, nem értettem meg. A hajtók már egész közel voltak és a puskások jóformán azt sem tudták hová célozzanak: majd a földön száguldott, majd a levegőben cikkázott valami ijedt vad. Ekkor valami szokatlannak kellett a hajtásba kerülnie, mert a hajtók éktelenül ordítózni kezdtek. És csakugyan, hirtelen egy nagy fekete tömeget látok a mezőn keresztül törtetni, egyenest neki az én dombomnak. Végig rohant az egész vonalon és bum-bumm! — a nagy izgatottságban sorra hibázzák, mert igen ritka vendég volt mifelénk a vadkan.

Reszkettem a vadászláztól. Istenem, ha lövésemre kerülhetne! Még sohasem lőttem vaddisznót... Jó leszek ezentúl, kívülről betanulom az egész Horatiust, soha se fogok hazudni, csak most az egyszer segíts Diana — imádkoztam. Drillingemet az égő arcomnál tartottam és dobogó szívvel vártam, míg lőtávolba érkezik a nagy agyaras, szép vad... Mint egy darab rongy rogyott össze lövésemre tűzben a vén pákoszos. Kitudja honnét kódorgott el ide a mi kukoricásunkra, krumplinkra? Megadta az árát a finom csemegének.

De most már azután lefújták a hajtást. Bevallom, dacára kimondhatatlan vadászörömömnek, most kezdtem csak kissé rosszul érezni magamat, szorult a kapca. Néhány perc és az apám színe előtt kell állanom!... A vadászok mind az állásom felé siettek, mert mindnyája kíváncsi volt, kicsoda hát ez a titokzatos, szerencsés vadász? Felismertek.

— Nini, az úrfi!

— A fickó megszökött a gimnáziumból!

— Verést neki! (Ezt a bátyám mondta.)

— Hahaha! Fenomenális! Hát kérlek, ezt nevezem vadászpasszióknak. (Ezt a báró szellemeskedte.)

Az apám (szigorúan): Nos? Hogyan kerül ide az úrfi?

Lesütött szemmel álltam a bírám előtt. Mindent bevallottam úgy, ahogy történt. Eleintén dadogtam, ötoltem-hatoltam, de a jökevdű vadászok a legnehezebb helyeken keresztül segítettek és mire bevégeztem gyónásomat, harsogó hahotában tört ki az egész társaság.

— Kitünő! Ez aztán vadászvér!

— Nem, ez egy komisz stikli, amiért jól meg kell rakni! — duzzogott „az afrikai”.

— Ugyan, egyszerű diákcsiny!

Az apám nagy bajusza mozogni kezdett. Hála az Istennek! Ha az apám bajusza olyan furcsán mozgott, tudtam, nincsen komoly veszedelem,

— Ide a disznóra fiú! Hasra!

Keresztbe feküdtem az én disznómon. Bátyám, „az afrikai” vadember készségesen metszett egy mogyorófalpalcát és nyújtotta az apámnak. Haragudott rám, de hiszen némi oka volt is erre. Apám egyet húzott a zöld nadrágomra. Ez az első ütés erősebb volt, kicsit csipett is. Ez volt az apa ütése.

— Nesze, te iskolakerülő pernahajder!...

De a másik két csapás gyöngéd volt, Ezt a vadászkereszt-apa mérte,

— Az első disznóért!

És azután a keblére ölelt.

— Derék vadászcserjém!

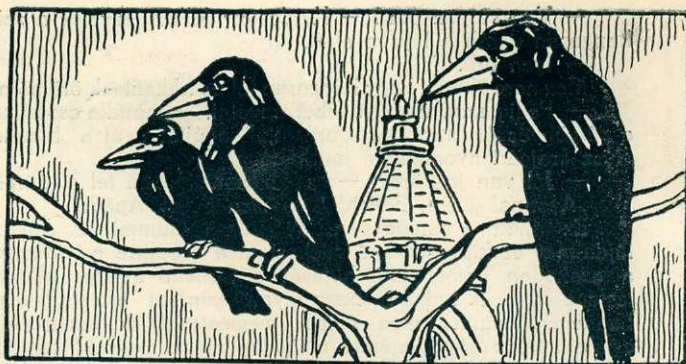
K. M.: Rövidebb ismertető cikket szívesen közlünk, a beküldött túl hosszadalmas.

V. T. dr.: Az ígért cikket várjuk. Köszönet.

Z. Pisti: Lapunkat minden fővárosi iskolának könyvtárában megtalálhatod. Az előfizetést köszönjük.

□□□□ A kiadásért felelős: RAITSITS EMIL. □□□□

MI ÚJSÁG AZ ÁLLAT- KERTBEN?

BUDAPEST FŐVÁROS ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJÉNEK KÖZLEMÉNYEI

Budapest, 1919.

VI. évfolyam. 1. szám.

Szerda, január 15.

KIADJA: BUDAPEST FŐVÁROS
ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJE

Dr. LENDL ADOLF
közreműködésével szerkeszti:
RAITSITS EMIL

Megjelen május—szeptember hónapokban
minden kedden, azontúl havonta legalább
egyszer. „A TERMÉSZET” melléklapja

Mi lehetne Schönbrunn?

A császári dinasztia bukása óta érthetően a bécsi közönség figyelve a schönbrunni-kastélyra, állatkertre és parkra terelődött. Nem csodálkozunk mi sem magyarok, hiszen a jó bécsi nép mondhatni összenőtt kétszáz év óta szép Schönbrunnjával. Amikor a köz tulajdonába ment át Schönbrunnon kívül Hetzendorf, Laxenburg és Belvedere, természetesen Bécs város közönsége elsősorban tartott igényt ezekre. Bécs városának tanácsa a schönbrunni állatkert fenntartására néprészvénytársaságot óhajtana alakítani, az egyes részvény 20—30 K értéket képviselne. A fácános-kertet pedig üdülő- és sportteleppé óhajtanák átalakítani.

Természetesen ezek még mind tervezetések, így a schönbrunni palotát történelmi múzeum részére óhajtanák fenntartani. Pompás történelmi nevezetességű termei (pl. itt halt meg a Reichstadti herceg, I. Ferenc József) a legjobban szolgálnák ezt a célt, amelyek egymagukban is látványosságot szolgálnak, nem is szólva a bennük felhalmozott kincsekről. A szép park és üvegházak a bécsi közönség üdülésére szolgálnának, a palota színházában pedig a bécsi színművészet üthetné fel tanyáját.

Az állatsereglet területét a bécsiek semmiesetre sem engedik el maguktól, hanem azt gyarapítani megnagyobbítani fogják. Ehhez azonban elég idő szükséges, mert az állatsereglet háború előtti 4000 élő példányt kitevő állománya 1500 darabra csökkent. A nagyobb testű vadállatok közül a jelen viszonyok között még tengődik két oroszlán, egy fiatal elefánt, egy

jaguár, egy puma, egy párduc, két farkas, három sakál, két jegesmedve és egy barna medve. „Igen sovány ez az állomány” sóhajtja a *Neuigkeits Weltblatt*, de reményteljes hangon folytatja tovább, hogy minden hiányt idővel pótolni lehet. Milyen pompás lesz idővel a bécsiek állatkertje, ha hozzáveszik a botanikus kertet, az alpesi flóra területét, az üvegházakat, az orchideák tenyésztelepét stb. A díszes parkban hangversenyek rendezésével tennék még vonzóbbá a mulatni és tanulni vágyó bécsi és külföldi közönség előtt az újjáalakított köztársasági Schönbrunnt. Mi is kívánjuk a jó bécsi szomszédainknak, hogy tervük, álmuk mielőbb teljesüljön, mert a mi állatkertünk továbbra is fenn akarja tartani azt az igazi kartársi viszonyt, amelyben élt eddig a schönbrunni állatkerttel, csak igaz béke legyen és minden kultúrlelket betöltő munkásfejlődés. R.

HIREK

...

A trójai disznó. A rómaiaknál a császárság korában előkelő lakomákon egész sült disznókat óriási tálakon tettek az asztalra. Tiberius csak féldisznóval szolgált vendégeinek, de ezt a módot sohasem követték az inyenc rómaiak. Némelykor, különösen a parvenük lakomáján egyszerre 7 darab egész disznósültet szolgáltak föl. A legelőkelőbb étel volt a trójai disznó, a *porcus Troianus*. Petronius megírta szatirájában, hogy Trimalchio parvenü lakomáján egy látszólag fel nem vágott hasú disznót tálaltak fel, amelynek hasüregében, nem úgy, mint a trójai lónál fegyveres vitézek, hanem élő rigókat, gerlicéké s más hasonló madarakat tartalmazott.

Rügyeznek a fák az állatkertben. A szokatlan kora tavaszi esős időjárás kifakasztotta az állatkert fainak és bokrainak gyenge rügyeit. Rügyfakadás január elején! Bár a természetet meg fogja viselni az időjárás szeszélye, mégis ezeken a kőszén hiányos napokon sok budapesti család örvendezett az enyhe időjárás miatt. Az állatkerti gyermekesereg lesve-leste a jégpálya környékén felállított hőmérőnek sülyedését. Most az egyszer azonban nem kedvezett a télapó a téli sportot kedvelő gyermekeknek.

Amerika állatkertjei. Kanadában: Toronto, Riverdale Park és High Park, Vancouver, Stanley Park. Az Egyesült Államokban: Anaconda, Atlanta, Auburndale, Baltimore, Boston, Brooklyn, Buffalo, Brette, Tedar Rapids, Cincinnati, Chicago, Cleveland, Columbus, Davenport, Denver (kettő), Des Moines, Detroit, Kansas City, Lafayette, Lexington, Los Angeles (három), Memplus, Milwaukee, Minneapolis (kettő), Muncie, Newark, New-York (kettő), Oklahoma City, Omaha, Philadelphia, Pittsburg, Portland, Providence, Pueblo, Reading, Rochester, St. Joseph, St. Louis, San Antonio, San Francisco, Salt Lake City, Seattle, Spokane, Springfield, Tacoma, Toledo, Troy, Washington, Wichita városokban van állatkert. Dél-Amerika állatkertjei a következő helyeken: Argentiniában: Buenos-Aires, La Plata. Braziliában: Para, Rio de Janeiro, San Paolo Ghileben, Conep-tion, Santiago; Peruban: Lima, Montevideo, Uruguayban Georgetoron.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. T. Az apróhirdetések rovatát kísérje figyelemmel, ha fajtisztá galambokat akar beszerezni.

Ilonka: A jövő számba Zöldi bácsi állatmeséket ír, kísérd figyelemmel.

Z. Károly. Az állatkerti tapasztalatok szerint a hatyú 35, a vadlúd 28—29, a strucc 45—48 nap alatt költi ki tojásait.

S. M. Lapunk előfizetési ára január 1-től 12 korona. Sajnos, továbbra is csak egyszer havonta jelenhetik meg lapunk.

A kiadásért felelős: RAITSITS EMIL

HIRDETÉSEKET

ELFOGAD
„A TERMÉSZET“
KIADÓHIVATALA

BUDAPEST ÁLLATKERT

Az Állatkertben nézzük meg az akváriumot és a pálmaházat

Ott szép emléktárgyak jutányos
áron kaphatók! ❁❁❁❁❁❁❁❁❁❁

HENRY-ARÉNA

VÁROSLIGET

Naponta délután 3 órától, vásár- és ünnep-
napokon délután 2 órától, minden időjárás mellett

folytatólagos előadások!

Elsőrangú cirkusz- és varietémutatványok.

Óriási világvárosi műsor! ❁ Csodásan olcsó helyárak!

Spolárits György

Az állatkerti belső
nagyvendéglőben
és kávéházban

elsőrangú ételek és italok.
Társas ebédeket és vacsorákat minden igényt
kielégítően rendez :o: Számos látogatást kér
SPOLÁRITS GYÖRGY kávé és vendéglős.

Hazánk elsőrangú halkonzerv
és halcsemege gyára:

„OCEAN“

Magyar Konzervgyár
és Kereskedelmi R.-T.

Budapest, VI., Vágány-u. 12.

Kimerítő árjegyzékkel készséggel szolgálunk.

A JÓ CITROMZAMATNAK

KORMIN

A NEVE

Pompás hűsítő ital!

Főraktár: Budapest
VII, Károly király-út 17

Telefon: 166-05

• Kapható •
mindenütt!

Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete
vezeti és kiadja a

Magyar Ebtörzskönyvet

és a

Magyar Vadászeb-Törzskönyvet

Felkarolja az ebtenyésztő sport összes érdekeit
Tagsági díj 20 K + Hivatalos lapja „A KUTYA“

Az egyesületet érintő levelezés BUDAPEST 112 címzendő